

New channels for the integration of Third Country Nationals
in the local community

Νέοι δρόμοι για την ένταξη Υπηκόων Τρίτων Χωρών
στην τοπική κοινωνία

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ, ΜΚΟ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

Την Τετάρτη 15 Νοεμβρίου 2017, πραγματοποιήθηκε η συνάντηση του Δικτύου με θέμα **“Απασχόληση και Επιχειρηματικότητα Υπηκόων Τρίτων Χωρών (ΥΤΧ): Προκλήσεις και Ευκαιρίες”** που φιλοξενήθηκε στο Πολυδύναμο Δημοτικό Κέντρο Λευκωσίας. Το Δίκτυο αναδεικνύει κατ' επανάληψη την κομβική σημασία του θέματος για την ένταξη των ΥΤΧ και δίνει φωνή στους άμεσα ενδιαφερόμενους να καταθέσουν εμπειρίες και απόψεις και να συζητήσουν το θέμα με ΜΚΟ, Τοπικές Αρχές και άλλους φορείς.

Το πρόγραμμα του Φόρουμ περιελάμβανε την εξής ημερήσια διάταξη:

18:00 – 18:10 Χαιρετισμοί

- Καλωσόρισμα και εισαγωγή στο πλαίσιο και τους σκοπούς της συνάντησης του Δικτύου, κα Ρούλα Θωμά
- Χαιρετισμός UNHCR, κα Όλγα Κομίτη, Λειτουργός Προστασίας UNHCR

18:10 – 19:00 Παρουσιάσεις

- «Επιχειρηματικότητα Μεταναστών στην Κύπρο - Υφιστάμενη Κατάσταση»
Νίκος Σταθόπουλος, Οικονομολόγος
- «Προβλήματα στη διασφάλιση εργατικών δικαιωμάτων για τους εργαζόμενους από τρίτες χώρες»
Μαρίνα Σταυρινού Κούκου, Υπεύθυνη Γραφείου Μεταναστών ΠΕΟ

Τοποθετήσεις μεταναστών με τις εμπειρίες τους στην επιχειρηματικότητα και την απασχόληση

- Maha Salem (από Αραβική κοινότητα)
- Achu Maureen Anim (αυτοαπασχολούμενη)
- Willy Totoro (Σύνδεσμος Προσφύγων Κύπρου)

19:00 – 19:40 Διάλογος - Συμπεράσματα

Διεξαγωγή Φόρουμ

Χαιρετισμοί

- Καλωσόρισμα και εισαγωγή στο πλαίσιο και τους σκοπούς της συνάντησης του Δικτύου, κα Ρούλα Θωμά Λειτουργό Δημοτικής Υπηρεσίας

Η κ. Θωμά καλωσόρισε τους συμμετέχοντες, κάνοντας σύντομη αναφορά στους στόχους της λειτουργίας του Δικτύου Μεταναστευτικών Οργανώσεων, ΜΚΟ και

τοπικών Αρχών. Στόχος της σημερινής συνάντησης είναι να παρουσιαστούν θέματα που σχετίζονται με την απασχόληση και την επιχειρηματικότητα των μεταναστών και να συζητηθούν πιθανές δράσεις για την αντιμετώπιση προβλημάτων.

- **Χαιρετισμός UNHCR, κα Όλγα Κομίτη, Λειτουργός Προστασίας UNHCR**

Η κ. Κομίτη αναφέρθηκε ιδιαίτερα στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες για την ένταξη τους στην τοπική κοινωνία καθώς δεν υπάρχουν επαρκείς πρόνοιες για εκμάθηση της Ελληνικής γλώσσας, προγραμμάτων κατάρτισης, πιστοποίηση προσόντων και επαγγελματική ένταξη. Σημαντικό πρόβλημα επίσης ένταξη στην αγορά εργασίας αντιμετωπίζουν οι μητέρες καθώς δεν υπάρχουν επαρκή κέντρα προστασίας και φύλαξης παιδιών. Η UNHCR έχει αναλάβει πρωτοβουλίες για τη καταγραφή των επαγγελματικών δεξιοτήτων των προσφύγων. Θα χρειαστεί επίσης η αναγνώριση των επαγγελματικών τους προσόντων προκειμένου να μπορέσουν να ασκήσουν το επάγγελμα που έκαναν στις χώρες καταγωγής, ανοίγοντας έτσι ευκαιρίες για απασχόληση, επιχειρηματική δραστηριότητα και συμβολή στην κοινωνική συνοχή του τόπου μας. Η δημιουργία μιας ηλεκτρονικής πλατφόρμας για την σύζευξη των επαγγελματικών προσόντων των προσφύγων με την αγορά εργασίας θα μπορούσε να προσφέρει σημαντικές υπηρεσίες στην απασχόληση και κοινωνική ένταξη.

18:10 – 19:00 Παρουσιάσεις

- **«Επιχειρηματικότητα Μεταναστών στην Κύπρο - Υφιστάμενη Κατάσταση»
Νίκος Σταθόπουλος, Οικονομολόγος**

Έγινε αναφορά στις Ευρωπαϊκές Πολιτικές για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των μεταναστών. Κύρια σημεία αυτών των πολιτικών αποτελούν: α) Η ανάληψη νέων πρωτοβουλιών για την προσέλκυση επιχειρήσεων μεταναστών καθώς επίσης η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας που μεταναστών που βρίσκονται ήδη σε Κράτη Μέλη (ΚΜ) της ΕΕ, αξιοποιώντας καλές πρακτικές που έχουν αναπτυχθεί στα ΚΜ αλλά και στην τοπική αυτοδιοίκηση. β) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στοχεύει στη δημιουργία ενός ελκυστικού περιβάλλοντος για όλες τις μορφές επιχειρηματικότητας, όπου υπηρεσίες υποστήριξης της επιχειρηματικότητας προσφέρονται σε όλους του δυνητικούς επιχειρηματίες περιλαμβανομένων αυτών που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, με στόχο να καταστεί η ΕΕ στο σύνολο της ευημερούσα οικονομία με κοινωνική συνοχή. γ) Η ΕΕ ενθαρρύνει την μεταρρύθμιση της σχετικής νομοθεσίας προκειμένου να παραμεριστούν νομικά εμπόδια στη δημιουργία και λειτουργία επιχειρήσεων δικαιούχων μεταναστών δημιουργώντας ένα σταθερό πλαίσιο εισδοχής και παραμονής των μεταναστών στη χώρα. δ) στους δικαιούχους για έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας να περιληφθούν μετανάστες απόφοιτοι πανεπιστημίων υπό την αίρεση ότι θα ικανοποιήσουν συγκεκριμένους στόχους (π.χ. δημιουργία θέσεων εργασίας, έσοδα, ή προσέλκυση νέων επενδύσεων)

Έγινε επίσης αναφορά στις μορφές επιχειρηματικής δραστηριότητας που εμπλέκονται Υπήκοοι Τρίτων Χωρών, τα εμπόδια που παρουσιάζονται σε μερικές κατηγορίες μεταναστών και οι ευκαιρίες που παρουσιάζονται.

Κύριο εμπόδιο αποτελεί η επαγγελματική κινητικότητα των μεταναστών λόγω του καθεστώτος της εισόδου για εργασία στη χώρα: Η πλειοψηφία των μεταναστών μπορεί να αλλάξει εργοδότη αλλά όχι οικονομικό κλάδο.

Στις ευκαιρίες για επιχειρηματικότητα των μεταναστών περιλαμβάνονται: α) τα Σχέδια Χορηγιών του Υπουργείου Εμπορίου για την υποστήριξη της νεανικής και γυναικείας επιχειρηματικότητας, β) το Σχέδιο Cyprus Start-up Visa και γ) Χρηματοδοτήσεις μέσω των Διαθρωπικών Ταμείων της περιόδου 2014-2020 που υποστηρίζουν την δημιουργία νεοφυών επιχειρήσεων αλλά και τη δημιουργία σχετικών υποστηρικτικών υποδομών.

Τέλος, παρουσιάστηκε ένα πλέγμα δράσεων που θα πρέπει να αναληφθούν προκειμένου να διευκολυνθεί η ένταξη δικαιούχων μεταναστών στην απασχόληση και στην ανάληψη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Σε αυτές περιλαμβάνονται: α) καταγραφή και επικύρωση επαγγελματικών προσόντων, β) εντατικά μαθήματα Ελληνικής και Αγγλικής γλώσσας, γ) δημιουργία κέντρων υποστήριξης επιχειρηματικότητας, δ) διάθεση μικροδανείων και χορηγιών, ε) προσφορά μαθημάτων επιχειρηματικότητας, στ) πληροφορίες για το επιχειρηματικό περιβάλλον στην Κύπρο, ζ) νομική και επιχειρηματική καθοδήγηση, η) δικτύωση με φορείς της αγοράς κλπ.

Πατήστε [εδώ](#) για την παρουσίαση.

• **«Προβλήματα στη διασφάλιση εργατικών δικαιωμάτων για τους εργαζόμενους από τρίτες χώρες» Μαρίνα Σταυρινού Κούκου, Υπεύθυνη Γραφείου Μεταναστών ΠΕΟ**

Η κ. Κούκου αναφέρθηκε στη παραβίαση των εργατικών δικαιωμάτων, και την αστοχία θεσμικών φορέων να τηρήσουν την εργατική νομοθεσίες ειδικά σε εργαζόμενους ΥΤΧ. Παρόλο που υπάρχει σχετικό νομοθετικό πλαίσιο παρουσιάζονται πολλαπλά κρούσματα διακρίσεων σε βάρος των μεταναστών τόσο σε επίπεδο αμοιβών όσο και στη μεταχείριση στο χώρο εργασίας.

Η ΠΕΟ διαρκώς επιδιώκει την πλήρη εφαρμογή της νομοθεσίας για να εμποδίσει φαινόμενα και καταστάσεις εκμετάλλευσης, διακρίσεων και ρατσισμού των ξένων εργαζομένων. Συχνά παρουσιάζεται η εσφαλμένη εικόνα ότι οι μετανάστες λειτουργούν ανταγωνιστικά στην κατάληψη θέσεων εργασίας που θα μπορούσαν να έχουν Κύπριοι πολίτες, άρα η μετανάστευση προκαλεί ανεργία για του ντόπιους. Αυτό που σφάλλει είναι αναποφασιστικότητα και αδυναμία του κράτους να εφαρμόσει μια ολοκληρωμένη μεταναστευτική πολιτική, ειδικά σε περίοδο οικονομικής κρίσης όπου τα φαινόμενα παραβιάσεων των δικαιωμάτων είναι αυξημένα. Υπάρχει προκατάληψη στις κρατικές υπηρεσίες στην αντιμετώπιση των παραβιάσεων των δικαιωμάτων των μεταναστών, ενώ όπου θα μπορούσαν θεσμικοί φορείς να δώσουν λύσεις φαίνονται αδιάφοροι ή ανεπαρκείς. Δεν υπάρχει πολιτική βούληση στην τήρηση της εργατικής νομοθεσίας διεθνών οργανισμών, όπως το Διεθνές Γραφείο Εργασίας.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι οικιακές εργαζόμενες που έχουν ήδη ξοδέψει από οικογενειακές οικονομίες στις χώρες καταγωγής ποσό άνω από 2.000 Ευρώ να έρθουν στην Κύπρο. Σε περίπτωση που ο εργοδότης με τον οποίο ήρθαν τις απέλυσε ή απεχώρησε η ίδια λόγω διαφόρων αιτιών (κακομεταχείριση, διάκριση, μη τήρηση των όρων της σύμβασης κλπ) δεν τους δίνεται η δυνατότητα να βρουν εργοδότη μέσω της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης, αλλά θα πρέπει να το επιδιώξουν από μόνες τους. Αν δεν βρουν δουλειά σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα τότε απελαύνονται. Ως εκ τούτου η θέση των οικιακών εργαζόμενων είναι οδυνηρή.

Άλλο παράδειγμα είναι οι φοιτητές που μπορούν να απασχοληθούν με ωράριο μερικής εργασίας σε περιορισμένα πεδία ανειδίκευτης εργασίας. Ωστόσο, τα Γραφεία Εργασίας δεν προωθούν τις αιτήσεις ξένων φοιτητών με την αιτιολογία ότι προτεραιότητα έχουν Κύπριοι πολίτες.

Επιπλέον, δεν διατίθενται επαρκείς πόροι προς τους κοινωνικούς εταίρους από το Ταμείο Ασύλου Μετανάστευσης και Ένταξης για μαθήματα Ελληνικής ή για απόκτηση άλλων δεξιοτήτων που θα βοηθούσαν στην επαγγελματική και κοινωνική ένταξη των μεταναστών.

Τοποθετήσεις μεταναστών με τις εμπειρίες τους στην επιχειρηματικότητα και την απασχόληση

- **Maha Salem (Αραβική κοινότητα)**

Η κα Salem από τον Κυπρο-Αραβικό Πολιτιστικό Κέντρο, ανέφερε ότι η πρόσφυγες αποτελούν μια ιδιαίτερη ομάδα ανθρώπων, κομίζοντας τραυματικές εμπειρίες που βίωσαν τόσο στη χώρα καταγωγής, αλλά και από την περιπλάνηση σε διάφορες χώρες μέχρι να φτάσουν στην Κύπρο. Ανήλικα παιδιά και γυναίκες αποτελούν τις πλέον ευάλωτες ομάδες. Ερχόμενοι στην Κύπρο αντιμετωπίζουν θέματα επιβίωσης και κοινωνικής ένταξης. Η νοοτροπία της περιχαράκωσης δεν τους επιτρέπει να ανοιχτούν πέρα από διάφορα κέντρα φιλοξενίας και να συμμετάσχουν ενεργά σε διάφορες δράσεις που προσφέρονται για απασχόληση και κοινωνική ένταξη. Χρειάζεται να ξεπεραστεί αυτή η νοοτροπία προκειμένου να νιώσουν ασφαλείς, αποδεκτοί από τους ντόπιους, και να ξεκινήσουν την νέα τους ζωή στη χώρα υποδοχής.

Υπάρχει ανάγκη δημιουργίας στοχευμένων δομών για την ενίσχυση της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας όπου μπορούν να μάθουν την γλώσσα, να λάβουν επαγγελματική κατάρτιση και να πιστοποιήσουν τα επαγγελματικά τους προσόντα. Στους πρόσφυγες περιλαμβάνονται άτομα με υψηλά προσόντα που δυστυχώς δεν αξιοποιούν ή δεν μπορούν να αξιοποιήσουν δίχως αναγνώριση προσόντων ή έλλειψη ενημέρωσης για τις ευκαιρίες που υπάρχουν.

Από την άλλη μεριά, χρειάζεται να βελτιωθούν εικόνα και αντιλήψεις που υπάρχουν για τους πρόσφυγες, με την συνεργασία φορέων της τοπικής κοινωνίας και των ίδιων των προσφύγων. Το Κυπρο-Αραβικό Πολιτιστικό Κέντρο εργάζεται προς αυτή

την κατεύθυνση προσφέροντας υπηρεσίες στήριξης, ενώ συνεργάζεται και με άλλα προγράμματα για την ένταξη των προσφύγων και μεταναστών στην τοπική κοινωνία.

- **Achu Maureen Anim (αυτοαπασχολούμενη)**

Η κα Anim ανέφερε ότι οι μετανάστες είναι δραστήριοι, εργατικοί, δημιουργικοί, και με διάθεση να ενταχθούν στην τοπική κοινωνία. Η Κύπρος αποτελεί για μας οικογένεια, αλλά χρειαζόμαστε συνεργασία φορέων μεταναστών με την τοπική κοινωνία προκειμένου να γίνει εμπεδωθεί περισσότερο αυτό το αίσθημα από όλους τους ενδιαφερόμενους.

Σε ότι αφορά την απασχόληση, υπάρχουν περιορισμοί είτε βάση θεσμικού πλαισίου ή βάση εθνικής ή φυλετικής καταγωγής που αποτελούν προκαταλήψεις και καταλήγουν σε φαινόμενα διακρίσεων. Υπάρχει σαφής διαχωρισμός στην διάρθρωση του καταμερισμού της αγοράς εργασίας με τους ντόπιους να καταλαμβάνουν τις καλύτερα αμειβόμενες θέσεις εργασίας υπαλληλικό/διευθυντικό προσωπικό (white collar jobs), ενώ οι μετανάστες να καταλαμβάνουν θέσεις εργατών (blue collar jobs). Παράλληλα δεν φαίνεται να λειτουργούν οι μηχανισμοί καταπολέμησης των παραβιάσεων της εργατικής νομοθεσίας σε ότι αφορά τους μετανάστες, ενώ δεν έχουν υπογραφεί διμερείς διακρατικές συμφωνίες για συνταξιοδοτικά δικαιώματα μεταναστών που εργάζονται στην Κύπρο.

Σε ότι αφορά την επιχειρηματικότητα, ανέφερε ότι δεν προσφέρονται υποστηρικτικές υπηρεσίες για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, ενώ δεν διατίθενται χορηγίες ή δάνεια για να μπορέσουν να καταστούν βιώσιμες.

Ωστόσο, υπάρχει σημαντικό απόθεμα ανεκμετάλλετου δυναμικού που θα μπορούσε να δημιουργήσει ευκαιρίες επιχειρηματικότητας στον πολιτισμό, τον τουρισμό και σε άλλες δραστηριότητες.

Η τοπική αυτοδιοίκηση αποτελεί τη γέφυρα μεταναστών και κεντρικής κυβέρνησης για την επίλυση των παραπάνω θεμάτων.

- **Willy Totoro (Σύνδεσμος Προσφύγων Κύπρου)**

Στην τοποθέτηση του ο κος Totoro ανέφερε ότι άτομα από την κοινότητα των προσφύγων διαθέτουν σημαντικά επαγγελματικά προσόντα τα οποία δυστυχώς μένουν ανεκμετάλλετα. Οι πρόσφυγες είναι άτομα που έχουν ρισκάρει πολλά στη ζωή τους συνεπώς έχουν την τάση να αναλαμβάνουν κινδύνους για την δημιουργία και λειτουργία επιχειρήσεων. Ξεκινούν από το μηδέν αλλά προσπαθούν σκληρά. Η έλλειψη χρηματοδοτικών εργαλείων για πρόσφυγες και η περιορισμένη ή ανύπαρκτη πιστοληπτική τους ικανότητα περιορίζουν την ανάπτυξη της επιχείρησης δυσχεραίνει την λειτουργία και βιωσιμότητα της.

Σε ότι αφορά την απασχόληση, τα Γραφεία Εργασίας δεν παρέχουν πληροφορίες για προσφερόμενες θέσεις στους πρόσφυγες, μένοντας έτσι αποκλεισμένοι. Αποτελεί προτεραιότητα η αναγνώριση πτυχίων και η πιστοποίηση προσόντων για να μπορέσουν να ενταχθούν στην αγορά εργασίας.

Επίσης, υπάρχει σοβαρό πρόβλημα επικοινωνίας και ενημέρωσης των προσφύγων με τις αρχές. Χρήσιμες πληροφορίες δεν φτάνουν στους πρόσφυγες διότι

ανακοινώνονται στα μέσα ενημέρωσης στην ελληνική. Η γλωσσική ανεπάρκεια κρατά τους πρόσφυγες μακριά από τα τεκμαιρόμενα στον κοινωνικό περίγυρο. Χρειάζεται να δημιουργηθεί ένα μέσο πληροφόρησης και ενημέρωσης των προσφύγων και των μεταναστών προκειμένου να παρακολουθούν τις εξελίξεις και να αξιοποιούν πόρους και ευκαιρίες.

Συζήτηση

Στο διάλογο που ακολούθησε τις παρουσιάσεις, υπογραμμίστηκε η σημασία των θεμάτων που άπτονται της πρόσβασης των ΥΤΧ σε ποιοτική απασχόληση, του σεβασμού των δικαιωμάτων των εργαζομένων ανεξάρτητα από την χώρα προέλευσης και της αξιοποίησης των αξιόλογων δυνατοτήτων των ΥΤΧ ως μέρους του δυναμικού ανάπτυξης της Κύπρου. Διαπιστώθηκε η ανάγκη γεφύρωσης του χάσματος μεταξύ Ευρωπαϊκής πολιτικής για την επιχειρηματικότητα των μεταναστών και της Κυπριακής πραγματικότητας, καθώς και η ουσιαστική συμβολή που μπορεί να έχει η ανάπτυξη και υλοποίηση τοπικών Σχεδίων Δράσης στη γεφύρωση αυτού του χάσματος.

Για την πληρέστερη επικοινωνία και ενημέρωση θα μπορούσε να δημιουργηθεί ένα κέντρο πληροφόρησης μεταναστών στο οποίο μπορούν να συναντιούνται οι μετανάστες και να ενημερώνονται και να συναποφασίζουν. Η κ. Ρούλα Γεωργοπούλου, Υπεύθυνη του Πολυδύναμου Δημοτικού Κέντρου Λευκωσίας, ενημέρωσε ότι υπάρχει σχεδιασμός από το Δήμο Λευκωσίας για την δημιουργία ενός τέτοιου κέντρου με χρηματοδότηση από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία.

Επίσης, στην συζήτηση υποστηρίχτηκε ότι θα ήταν χρήσιμο να δημιουργηθεί ηλεκτρονική πλατφόρμα προκειμένου να αναρτούνται σχετικές πληροφορίες που αφορούν μετανάστες και πρόσφυγες.

Τέλος, προτάθηκε το θέμα της καταγραφής και πιστοποίησης επαγγελματικών να τύχει περαιτέρω διερεύνησης και παρουσίασης σε ενδιαφερόμενες ομάδες μεταναστών/προσφύγων με την συνδρομή τοπικών φορέων που έχουν ερευνήσει το θέμα αλλά και με φορείς που εμπλέκονται στην διαδικασία πιστοποίησης.

Δήμος Λευκωσίας
Nicosia Municipality

ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΔΟΜΕΤΙΟΥ
AYIOS DHOMETIOS MUNICIPALITY

ΔΗΜΟΣ ΕΦΚΛΩΜΗΣ

LOSADeAL

Integration Programmes for TCNs
by Local Authorities

Προγράμματα Ένταξης ΥΤΧ
από Τοπικές Αρχές

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
EUROPEAN UNION

ΕΡΓΟ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΟ ΑΠΟ ΤΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΣΥΛΟΥ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
PROJECT CO-FUNDED BY THE ASYLUM, MIGRATION AND INTEGRATION FUND AND THE REPUBLIC OF CYPRUS

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
THE REPUBLIC OF CYPRUS
MINISTRY OF INTERIOR

HOME
AFFAIRS
FUNDS
REPUBLIC OF CYPRUS
MINISTRY OF INTERIOR
ΤΑΜΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Αλληλεγγύη
Πρόσδος
Ευημερία
Solidarity
Progress
Prosperity